

Veilig bestrijden van de eikenprocessierups

Inhoudsopgave

- Wat is de gewenste situatie?
- Maatregelen
- Checklist
- Toelichting op de maatregelen

Goedgekeurd door Sociale Partners

Om overlast en risico's te voorkomen is het bestrijden van de eikenprocessierups belangrijk voor de volksgezondheid. Contact met de brandharen van de eikenprocessierups kan ernstige gezondheidsklachten geven. Daarom moet dit werk door deskundige bedrijven op zorgvuldige wijze uitgevoerd worden. Bij preventieve bestrijding worden jonge rupsen bestreden zodat het ontstaan van brandharen wordt voorkomen en bij de curatieve bestrijding worden de ontwikkelde brandharen verwijderd of onschadelijk gemaakt.

Wat is de gewenste situatie?

- ✓ Mensen lopen geen gezondheidsschade op door de brandharen van de eikenprocessierups. Dit geldt voor de bestrijders zelf en voor de mensen in de omgeving.

Maatregelen

- ➔ Maak duidelijke afspraken met de opdrachtgever over de methode van bestrijding, de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen, opslag en afvoer van het verwijderde materiaal e.d.
- ➔ Zorg ervoor dat medewerkers die de bestrijding uitvoeren over de juiste opleiding(en) en instructies beschikken: • Smitlicentie bij het uitvoeren van een bespuiting met bestrijdingsmiddelen • Opleiding of aantoonbare instructie bij het gebruik van de hoogwerker • Opleiding / aantoonbare instructie over het werkingsmechanisme van de overlast door de EPR, en de wijze waarop zij zichzelf en hun omgeving moeten beschermen tijdens de bestrijding.
- ➔ Verschaf de noodzakelijke voorlichting aan medewerkers zodat zij de eikenprocessierups (incl. nesten, restanten) kunnen herkennen en weten welke maatregelen zij kunnen treffen om blootstelling te voorkomen.
- ➔ Zet het bestrijdingsgebied ruim af.
- ➔ Zorg voor de juiste persoonlijke bescherming en zorg dat deze wordt gedragen.
- ➔ Zorg voor een goede opslag en afvoer van het verwijderde materiaal.

Checklist

- Ga alleen aan de slag als je bent opgeleid of geïnstrueerd om het bestrijden van de eikenprocessierups veilig uit te kunnen voeren.

- Werk alleen met bestrijdingsmiddelen als je beschikt over een spuitlicentie.
 - Voor het spuiten met nematoden is geen spuitlicentie vereist.

- Bedien een hoogwerker alleen als je bent opgeleid om met een [hoogwerker](#) te mogen werken.

- Zorg voor schoon spoelwater, voor minimaal 1 werkdag.

- Zorg voor de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.

- Neem voor het verwijderen van brandharen breed plakband mee. Meerdere keren strippen!

- Spuit materieel schoon voordat deze de loods of werkplaats in gaat. Maak hierbij gebruik van je persoonlijke beschermingsmiddelen.

Toelichting op de maatregelen

Organisatie en voorbereiding

- Tref voorbereidingen om het blootstellingsrisico zo klein mogelijk te houden: zorg voor arbeidsmiddelen die geschikt zijn, zoals een goedgekeurde hoogwerker afgestemd op de werkzaamheden, afzettingen en persoonlijke beschermingsmiddelen, voor het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van Eikenprocessierupsen.
- Maak afspraken met de opdrachtgever over de methode van bestrijding, de hierna beschreven maatregelen om blootstelling aan brandharen te voorkomen, de opslag en afvoer van het verwijderde materiaal.
- Spreek werkzaamheden en omstandigheden met medewerkers van tevoren goed door zodat zij weten wat hen te doen staat, welke voorzorgsmaatregelen zij moeten nemen en wanneer zij contact moeten opnemen met de leiding.
- Zet voorafgaand aan de bestrijding het werkgebied af, rekening houdend met de windrichting en de omstandigheden (bijv. langskomend verkeer, voetgangers). Door het werkgebied af te zetten wordt o.a. voorkomen dat een hoogwerker aangereken kan worden, omstanders niet geraakt kunnen worden door vallende takken of spuitnevel.

Opleiding en instructie

- Zorg dat bestrijders voor hun taak zijn opgeleid / geïnstrueerd. Hierdoor is het aantoonbaar dat zij geschoold zijn in het werkingsmechanisme van de overlast en op welke wijze zij zichzelf en de omgeving moeten beschermen tijdens de bestrijding.
- Laat alleen medewerkers met een spuitlicentie een preventieve bespuiting met bestrijdingsmiddelen uitvoeren.
- Laat alleen mensen met de hoogwerker werken die zijn opgeleid (hoogwerkercertificaat) of aantoonbaar zijn geïnstrueerd voor een juist en veilig gebruik met de hoogwerker.
- Zie [leaflet van Stigas](#).

Een bestrijdingsbedrijf moet over een geldige spuitlicentie (LICENTIE BEDRIJFSVOEREN GEWASBESCHERMING) beschikken om de preventieve bestrijdingen met bacteriën (Bt bacteriepreparaat) uit te mogen voeren.

- Laat alleen medewerkers met een spuitlicentie (LICENTIE UITVOEREN GEWASBESCHERMING) een preventieve bespuiting met bestrijdingsmiddelen uitvoeren.
- Voorkom herhaling van spuitwerkzaamheden door effectief te spuiten wanneer de bomen ca. 40-50% bladontplooiing hebben en het preparaat toe te passen onder droge omstandigheden bij weinig wind en een temperatuur van rond de 15 graden.

Preventief Bestrijden door het spuiten met nematoden preparaat

- Spuit tussen 20.00 uur en 06.00 uur met een luchtondersteunde boomnevelspuit.
- Spuit bij weinig wind, droog weer of bij motregen.
- Voor het spuiten met nematoden is geen spuitlicentie vereist.

Nesten en brandharen wegzuigen (curatieve bestrijding)

- Gebruik voor het opzuigen een industriële zuiger (voorzien van een HEPA-filter).
- Zorg voor het zorgvuldig afvoeren van het afval.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Personen die de zuigwerkzaamheden uitvoeren maar ook de begeleider op de grond dragen:

- een overdrukmasker (volgelaats) met filter P3;
- waterdichte handschoenen;
- wegwerp onderhandschoenen;
- laarzen;
- stofdichte wegwerpperall met capuchon;
- tape om handschoenen dicht te kunnen plakken.

Persoonlijk beschermingsmiddel	Specificatie	Beschrijving	Aanvullend
*Overdruk masker of kap	NEN-EN 146 EN12941 +A2	Minimaal volgelaatsmasker of complete kap met kraag tot over de schouder. Altijd in combinatie met slang en aanblaas unit	EN397 helm EN166 oog/gezicht bescherming EN352-3 Gehoorbescherming
*Aanblaasunit overdruk masker	NEN-EN 146 EN12941 + A2 Minimale flow 120ltr/min	Motor aangevoerde lucht toevoer met elektronische flowcontrole en waarschuwing. Meestal accu aangedreven.	Evt. voorzien van voorfilter(s)

*Luchtslang	EN12941 Rubber/HDP	Verbinding tussen masker en aanblaas unit. Samenstelling dient te voldoen aan: EU richtlijn 2016/425 PPE directive 89/686/EEC	
*Ademfilters	NEN-EN 143 EN12941/EN12942 P3 fijnstof filter HR (hoog rendement) ODHR + organische dampen	Filters: in aantal en specificatie afhankelijk van de producent. Samenstelling dient te voldoen aan: EU richtlijn 2016/425 PPE directive 89/686/EEC	Voorfilters: Grof filter; rvs gaas Hepa
Wegwerp-overalls	EN ISO 13982-1 + A1 type 5 EN ISO 13034 + A1 Type 6	Kleding voor eenmalig gebruik: Lichaamsbescherming tegen stof deeltjes met capuchon, ritssluiting en elastiek in mouwen en broekspijpen.	Kleefstrips over de rits
Overhandschoen	EN 388/EN ISO 374-1 /EN ISO 374-5	Dik pvc vloeistof dicht Nitril vloeistof dicht	Handschoenen met lange schacht
Onderhandschoen	EN 388 cat 1	Katoenen handschoen t.b.v. comfort en extra bescherming bij de "uitkleed-procedure"	
	EN 455 / EN ISO 374-1 EN ISO 374-2	Nitril handschoen tegen chemische risico's en micro bacteriële risico's	
Schoeisel/laarzen	EN 345 Classe S4 of hoger	Waterdicht beschermend schoeisel met voldoende grip	

Doe de overall en overige beschermingsmiddelen uit voorafgaand aan elke pauze uit en hervat het werk pas nadat een nieuwe overall en overige beschermingsmiddelen is aangetrokken.

Voer wegwerpoveralls en wegwerphandschoenen op dezelfde wijze af als rupsafval, in een voorraadvat, als irriterend afval.

Ga niet met besmette kleding een auto of gebouw in maar trek deze buiten uit, stop deze in een gesloten zak, houdt kleding apart van overige kleding.

Was de kleding die mogelijk besmet geraakt is door brandharen grondig. De brandharen zijn moeilijk uit de kleding te verwijderen. Om herhaalde blootstelling te voorkomen is verwijderen van de haren uit de kleding echter noodzakelijk. De kleding dient daarom op 60 graden gewassen te worden met dubbel dosering wasmiddel.

Was kleding, die op maximaal 30/40 graden gewassen mag worden, twee keer en extra spoelen. Dan worden de haartjes zachter en worden makkelijker uitgespoeld.

Verpakken

- Zorg voor het zorgvuldig opslaan, en transporteren/afvoeren van het afvalmateriaal van de EPR naar een daartoe gecertificeerde verwerker (of maak over dit laatste afspraken met de opdrachtgever). Er gelden strikte eisen aan de verpakking van het afval, aan vervoer en aan verwerking van het afval.

- [Raadpleeg het afvalprotocol 2020](#)
- Breng per verpakking aan buitenzijde 'Euralcode 20 02 03' en de aanduiding 'Irriterend eikenprocessierups afval' aan.
- Sla alle EPR-afval verpakkingen op een niet voor publiek toegankelijk, afgesloten en omheind bedrijfsterrein op. Het gebied dient gemarkeerd te worden met waarschuwingsborden en is bij voorkeur uit de zon geplaatst.
- De wijze van verpakken met de minste kans op verspreiding van de brandharen (door bijvoorbeeld verwaaiing) is voor droge materialen als volgt:
 - 60/200 liter kunststof vaten met een kunststof draaidop/deksel.
 - 60 liter kunststof boxen met een deksel en afsluitdop bij de vulopening.
 - Daarnaast is het mogelijk dat droog materiaal in big bags wordt verzameld dat aan de volgende eisen dienen te voldoen:
 - EPR-afval dient in stevige 1 m³ 'asbest' big bag te worden verpakt (zonder asbest opschrift).
 - De big bag is dubbelwandig en voorzien van een 80 micron DLPE binnenzak.
 - De big bag is aan bovenzijde voorzien van afsluitbaar schort en heeft een vlakke dichte bodem.
 - In deze dubbelwandige big bag kunnen zakken en kunststof boxen verzameld worden.
 - Vul de Big Bag op een eenmalig bruikbare houten pallet.
 - EPR-afval moet in dubbel verpakte kunststofzakken worden verpakt. Vrije lucht voor sluiten niet geforceerd verwijderen.
 - Als de eerste verpakking een kunststof box is dan dient de dop op het aansluitpunt en deksel dicht getapet te worden met ducttape, zodat de dop of deksel niet los kan raken van de box tijdens vervoer of verwerking.
 - Zakken en kunststof boxen niet samen in big bag verpakken.
 - Boxen in Big Bag 'vierkant' stapelen binnen de afmetingen van de pallet, zodat geen schade aan inhoud kan ontstaan.
 - De dubbele big bag wordt maximaal 50% gevuld. Zodat de big bag aan de vulzijde deugdelijk middels 'zwanenhals methode' afgesloten kan worden met een tie-wrap/ducttape, zodat de inhoud gefixeerd is.

Vervoer / Afvoer

- Vervoer het EPR-afval in een gesloten wagen, gesloten container.
- Voorzie het transport van een begeleidingsbrief en vervoersdocument waaruit ontdoener, transporteur, verwerker en afvalstroomnummer blijken.
- Transporteurs hebben een VIHB-nummer (te checken bij www.niwo.nl).

Na blootstelling aan brandharen:

- *-Direct contact met rupsen en nesten*
- *-Indirect contact met brandharen via de lucht*
-

- niet wrijven, krabben
- met plakband strippen
- spoelen met water
- neem een warme douche en trek schone kleding aan.
- haren goed wassen
- anti-jeukmiddelen (mentholpoeder, -crème, gel met Aloë Vera).

Meer informatie

- [Stigas werknemersfolder](#)
- [Weet wat je doet bij fixeren](#)
- www.rupsen.info
- [Jeugdigen](#)

ALGEMEEN

- Op de website van het Kennisplatform Processierups: www.processierups.nu staan vragen en antwoorden over allerlei aspecten van de eikenprocessierups. Verder wordt in de nieuwsberichten actuele informatie gegeven over de ei-uitkomst en ontwikkeling van de diverse ontwikkelingsstadia van de eikenprocessierups.

Gezondheid

- RIVM de regionale GGD (www.rupsen.info) leveren kennis over de gezondheidsrisico's van de eikenprocessierups en adviseren bij gezondheidsklachten. Betrouwbare, specifieke gezondheidsinformatie staat op www.thuisarts.nl. Gezondheidscijfers eikenprocessierups overlast: www.Nivel.nl

BEHEER

In 2022 is een update van de [Leidraad Beheersing Eikenprocessierups](#) gepubliceerd. In de leidraad wordt naast gedetailleerde informatie over de ecologie en de gezondheidsrisico's ingegaan op: Voorkomen plaagdruk, Risicoanalyse, Monitoring, Bestrijding, Beleid en organisatie en communicatie.

- Opslag en transport
- Informatie over opslag, transport en verwerking van het afval van eikenprocessierupsen is te vinden in <https://processierups.nu/afvalprotocol-2020-beschikbaar/>